

В заключение хочется отметить, что изучение лексики немецкой молодежи приобретает возрастающую актуальность в условиях расширяющихся международных контактов, помогает студентам лучше представить особенности и своеобразие национальной картины мира, понять национально-специфические особенности менталитета немецкой молодежи. Понимание и знание молодежной лексики приобщает обучаемых к естественной языковой среде, способствует развитию их коммуникативной компетенции, представляет собой уникальную возможность для включения обучаемых в активный диалог культур. Незнание же её ведет при осуществлении акта межкультурной коммуникации к разного рода курьезам и речевым ошибкам, коммуникативным “сбоям”, предупреждению которых необходимо уделить особое внимание.

Как показывают проведенные лингвистами исследования, особенности молодежного языка проявляются практически на всех уровнях языковой системы. В то же время сам термин “молодежь” с социологической точки зрения довольно неоднозначен, ибо современная точка зрения заключается в том, что молодежь так же подвергается расслоению на отдельные социальные группы, как и взрослая часть населения. Следовательно, при проведении лингвистического исследования языка немецкой молодежи необходим комплексный подход: учет как возрастных, так и ситуативных параметров, влияющих на характер языковой коммуникации.

В связи с постоянными изменениями и обновлениями в сфере молодежного немецкого языка, исследования в данной области целесообразно продолжать.

Источники и литература:

1. Береговская Э. М. Молодежный сленг : формирование и функционирование / Э. М. Береговская // Вопр. языкозн. – 1996. – 267 с.
2. Розен Е. В. Подростково-молодежный словесный репертуар (на материале современного немецкого языка) / Е. В. Розен // Иностр. яз. в шк. – 1975. – 283 с.
3. Розенталь Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов : пособие для учителей / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1976. – 543 с.
4. Kluge Friedrich. Deutsche Studentensprache (Hg. Von Theodor Hölcke). Bde.1-2. Im Selbstverlag der Studentengeschichtlichen Vereinigung des CC / Friedrich Kluge, Rust Werner. – Stuttgart, 1984 und 1985. – 182 s.
5. Helmut Henne. Bibliothek zur historischen deutschen Studenten- und Schülersprache. Bde. 1-6 / Henne Helmut, Objartel Georg (Hrsg.). – Berlin, N. Y. : Walter de Gruyter, 1984. – 327 s.
6. Henne H. Jugend und ihre Sprache. Darstellung, Materialien, Kritik / H. Henne.– Berlin, N. Y., 1986. – 352 s.

Ібрагімова С.І.

УДК 811.111-2

ТИПОЛОГІЯ ТА ПАРАДИГМАТИЧНІ ВІДНОШЕННЯ МІЖВАРІАНТНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Багатівікові контакти англійської мови з мовами інших народів світу збагатили скарбницю мовних засобів англійської мови, завдяки чому на сучасному етапі розвитку вона має достатньо внутрішніх ресурсів для задоволення потреб своїх носіїв і тому не вимагає значної кількості запозичень з інших мов. За свідченнями досліджень останніх років іншомовні запозичення складають лише близько 2% [3, с. 48].

В останні десятиріччя спостерігається посилення тенденції поповнення лексико-фразеологічного фонду англійської мови коштом власних мовних ресурсів шляхом лексичної та семантичної деривації, тобто шляхом створення нових і зміни значення чинних одиниць [2, с. 165]. Важливу роль в цьому процесі відіграють так звані “внутрішні запозичення” (зокрема, міжваріантні запозичення та запозичення літературною мовою елементів сленгу, соціальних діалектів), зумовлені поліваріантністю та поліфункціональністю англійської мови, взаємодією її національних варіантів, соціально-функціональних підсистем.

На відміну від іншомовних запозичень, які мають пройти через тривалу процедуру асиміляції та адаптації в мові-реципієнті, внутрішні запозичення набагато швидше адаптуються в варіанті-реципієнті через тотожність мовних систем національних варіантів.

Міжваріантні запозичення представляють інтерес для дослідження, оскільки завдяки ним макросистема англійської мови поповнюється не лише новими лексичними та фразеологічними одиницями (як у випадку міжмовних запозичень), але й лексико-семантичними варіантами слів і навіть новими словотворчими елементами та моделями.

Мета даної роботи – надати класифікацію міжваріантних запозичень, дослідити парадигматичні відносини між власними та запозиченими синонімічними одиницями національних варіантів англійської мови.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- встановити причини міжваріантних запозичень національних варіантів;
- виявити можливі різновиди міжваріантних запозичень англійської мови;
- дослідити процеси співвіднесення власних мовних одиниць національних варіантів з запозиченими

одиницями.

В поданій статті ми пропонуємо, систематизувати міжваріантні запозичення з точки зору новизни для носіїв національних варіантів позначуваних ними предметів або явищ, поділяючи їх на наступні групи:

1. Мовні одиниці, які є неологізмами як для варіанта-донора, такі для варіанта-реципієнта.
2. Мовні одиниці, які сприймаються як неологізми лише у варіанті-реципієнті. Це запозичення понять, що позначають речі та явища, які склали національно-специфічний елемент культури носіїв варіанта-донора, але згодом стали реаліями життя носіїв варіанта-реципієнта.
3. Мовні одиниці, які не сприймаються як неологізми в жодному з взаємодіючих варіантів, оскільки:
 - а) вони є запозиченнями, які були відомі носіям варіанта-реципієнта, але відображалися в ньому лише описово, тобто існувала розбіжність між способами вираження спільних для обох варіантів понять (відсутність очікуваної форми [4, с.39]);

б) вони мають у варіанті-реципієнті лексико-морфологічні еквіваленти до запозичених лексем.

Запозичення мовних одиниць першого типу, тобто таких, які є неологізмами як для варіанта-донора, такі для варіанта-реципієнта, відбувається, як правило, дуже швидко, оскільки вони позначають нові явища, предмети та запозичаються разом з відповідними денотатами. Прикладами таких запозичень є американізм *meformer* (користувач соціальної мережі, який розміщує новини, що здебільшого стосуються його діяльності, думок та почуттів), *vacation bank* (виплата щорічних відпускних), канадизм *just-in-time lifestyle* (сучасний стиль життя, при якому люди намагаються всюди встигнути, витрачають мінімум зусиль на завершення певної справи та поспішають переключитися на іншу):

While the researchers haven't yet looked into the psychology behind the different kinds of messages that Twitter users post, they did find that meformers and informers had a few key differences (Wall Street Journal, October 5, 2009).

(Hyperion) speculates that more people are running late because of "just-in-time lifestyles" (The Record, July 26, 2001).

Другий тип запозичень (тобто запозичення понять, що позначали специфічні для носіїв варіанта-донора речі та явища, які згодом стали реаліями життя носіїв варіанта-реципієнта) на думку деяких лінгвістів можна вже вважати запозиченнями, якщо вони хоча б раз згадуються в іншій мові (іншому національному варіанті – примітка наша) [1, с. 42]. Ми не вважаємо такий підхід до запозичень доцільним. Поняття, що позначають певні реалії життя однієї нації, можуть згадуватися в інших національних варіантах “в контексті” цієї нації і тому не сприймаються як нові носіями цих національних варіантів. Але дійсно запозиченими, на нашу думку, їх можна вважати, тільки коли вони перестають відображатися виключно як реалії варіанта-донора, а запозичуються разом з відповідними денотатами, заповнюючи культурологічні лакуни у варіанті-реципієнті.

Прикладом такого роду міжваріантних контактів може слугувати евфемістична лексема *vanity sizing* (практика позначення одягу більших розмірів меншими; перегляд прийнятої системи розмірів через масове ожиріння), що позначає явище, спочатку притаманне лише США, але пізніше розповсюджене і в Канаді: *The North American pattern brands all adhere to a sizing standard set many years ago, while in the women's apparel industry "vanity sizing" has become a huge selling tool* (The Toronto Star, August 29, 2002).

Позначувана канадизмом *unturkey* (рослинний заміник індички, особливо виготовлене з пшеничної клейковини, сої та інших рослинних інгредієнтів блюдо, яке по формі нагадує цього птаха) реалія згодом стала реалією життя і для носіїв американського варіанта англійської мови: *The UnTurkey is cleverly wrapped in soy skin, creating a crackly surface over a wheat-gluten meat substitute and bread stuffing* (Slate Magazine, November 24, 2003).

Третій тип запозичень, що позначають поняття, які у варіанті-реципієнті відображаються лише описово, як і перший тип, дуже легко переходять до розряду спільних одиниць, оскільки такі запозичення заповнюють мовні лакуни, замінюючи цілі фрази та звороти. Так в британському варіанті доти не мало нерозчленованої форми вираження явища, що почало позначатися в американському варіанті лексемою *approximeeting* – призначати зустріч, спочатку призначивши приблизний час або місце, а пізніше домовитись про деталі, зазвичай, телефоном: *But today the idea of "approximeeting" – arranging to meet someone without making firm plans about time or place, and then finalising details via mobile phone while out and about – is commonplace* (The Economist, December 2, 2006).

В австралійському варіанті до цього пояснювалося лише описово явище, яке знайшло своє вираження в канадизмі – сталому виразі *living apart together* – проживання неодруженої пари окремо в різних місцях, але постійне підтримання інтимних стосунків; особа, яка перебуває в таких стосунках: *About one-half of living apart together couples expect to live common law in the future* (The Record, June 11, 2003).

Запозиченнями третього типу, які мають у варіанті-реципієнті лексико-морфологічні еквіваленти, можуть бути:

– окремі лексеми, наприклад, адаптований американським варіантом (далі – АмВ) канадизм *Macstel* (АмВ – *MacIntel* / *Macintel*), що є зрощенням назв двох відомих комп'ютерних фірм у наслідок їхньої співпраці;

– применникові конструкції, які функціонують в варіанті-реципієнті (за зразком варіанта-донора) замість безприменникових, наприклад, в АмВ почали вживати поряд з безприменниковими такі применникові конструкції, як *to consult with*, *to lose out*, *to meet with*, *to start up*, *to visit with*, що згодом поширилися в британському та інших національних варіантах;

– лексичні варіанти фразеологізмів, приміром, запозичений британським варіантом американський лексичний варіант британського фразеологізму *close call* (замість *close shave*).

Якщо до варіанта-реципієнта потрапляють мовні одиниці, які вже мають в ньому власні еквіваленти-синоніми, можуть відбуватися наступні процеси:

- 1) витіснення власної мовної одиниці запозиченою синонімічною одиницею;
- 2) семантична або стилістична диференціація синонімічних одиниць;
- 3) співіснування синонімічних одиниць на принципах вільної конкуренції.

Так, британізм *collaborative consumption* (економічна модель, в якій споживачі використовують он-лайн засоби, щоб співпрацювати з приводу володіння, оренди, спільному використанні та торгівлі товарами і послугами), що ввійшов до макросистеми англійської мови, має в американському варіанті синонім *ZipCar capitalism* (назва економічної моделі, що походить від апелятивації назви американської компанії ZipCar, яка займається погодинною орендою автомобілів), також позначає економічну модель, побудовану на тих самих принципах, що й *collaborative consumption*).

Ми припускаємо, що запозичена одиниця якщо не витіснить “споконвічну”, то вони зазнають функціонально-семантичної диференціації, оскільки через формальний чинник лексема *ZipCar capitalism* в свідомості мовців асоціюється лише з окремою частиною позначуваної нею економічної моделі, пов’язаної зі спільним використанням автомобілів, і не відображає всю повноту передбаченого поняття, що призводить до розбіжності між формою і закладеним в неї змістом.

Collaborative consumption is a phenomenon that is sweeping the globe (The M&C Report, April 1, 2007).

В американському варіанті функціонують власна лексема *mashup* та запозичена ним з канадського варіанта *plunderphonics*. Ці лексеми зазнали семантичної диференціації, оскільки перша з них позначає «музичну композицію, створену шляхом поєднання/змішування відрізків декількох вже існуючих композицій», а друга – «музичну композицію, що також створена за допомогою поєднання двох пісень, але в якій найчастіше поєднують музику однієї пісні та вокал іншої»:

"Side 2, however, due to the duo's running out of money for studio time, was a bizarre, abstract collision of previously recorded music being looped, repeated, mangled, and played at incorrect speeds - the first rock remix, perhaps, or an early example of plunderphonics" (Phoenix New Times, July 12, 2001).

Ever heard of a "mashup"? This is a music track that combines samples of one familiar song with the recorded vocals from another, such as "Switchin' Alive," with Will Smith rapping "Switch" over the Bee Gees' "Staying Alive" (St. Paul Pioneer Press, November 16, 2005).

Британізм *wallet neuropathy* (біль в нижній частині спини, спричинена сидінням на переповненому гаманці, який знаходиться в задній кишені штанів) був запозичений американським варіантом, хоча вже мав позначання цього поняття – *credit carditis*, утворене зрощенням лексем *credit card* (ймовірно, через те, що гаманець буває переповнений кредитними картками) + *carditis* (кардит – запалення певних структур серця). Відбулася стилістична диференціація цих лексем, оскільки *credit carditis* використовується лише в медичній термінології, тоді як *wallet neuropathy* проникає в загальну лексику.

Physiotherapists have coined the term 'wallet-neuropathy' for the lower back pain caused by men sitting down (such as when driving or in the office) on wallets always carried in their back trouser pocket (Daily Mail, June 30, 2009).

На принципах вільної конкуренції в американському варіанті співіснують американізм *farm to fork* та синонімічний йому канадизм *gate to plate* (пов’язаний з людським харчовим ланцюгом, від виробництва до споживання), американізм *bellymask* та канадизм *belly cast* (гіпсовий зліпок живота вагітної жінки).

"Mothers-to-be nationwide are getting plastered, with belly casts appearing at baby showers as gifts, said a Maine businesswoman who sells the molding kits" (Des Moines Register, August 21, 2001).

Everyone in the farm-to-fork food safety system has a responsibility to reduce risk (The Record, July 16, 2003).

Як бачимо з наведеного матеріалу, міжваріантні запозичення є невід’ємною частиною сучасної англійської мови. Такі запозичення заповнюють мовні лакуни, усувають протиріччя між нерозчленованістю поняття та розчленованістю номінеми, збагачують арсенал експресивних засобів національних варіантів англійської мови. Вступаючи в парадигматичні відношення з власними мовними одиницями, запозичені одиниці можуть навіть витіснити їх. Найчастіше, причиною цього є більша експресивність та ємкість поняття, закладеного в запозиченій одиниці, внаслідок чого “корінна” мовна одиниця стає неактуальною.

Взаємодія національних варіантів утворює дуже плідний ґрунт для збагачення словникового складу всієї макросистеми сучасної полінаціональної англійської мови. В перспективі подальших досліджень глибинний аналіз лінгвальних та соціолінгвальних параметрів взаємовпливу всіх національних варіантів англійської мови не лише один на одного, але й на англійську мову в цілому.

Джерела та література:

1. Вайнрах У. Одноязычие и многоязычие / У. Вайнрах // Новое в лингвистике. – М. : Прогресс, 1972. – Вып. VI. – С. 25-61.
2. Зацний Ю. А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу / Ю. А. Зацний. – Львів : ПАІС, 2007. – 228 с.
3. Зацний Ю. А. Інновації в словниковому складі англійської мови початку XXI століття : англо-український словник / Ю. А. Зацний, А. В. Янков. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 360 с.
4. Титкова С. И. Языковая лакуна в практике преподавания РКИ (из опыта обучения русскому языку англоговорящих учащихся) / С. И. Титкова // Русский язык за рубежом. – 2007. – № 3. – С. 39-50.